

Додаток 2
до протоколу засідання кафедри
соціальної роботи та інклюзивної освіти
№ 8 від 21 квітня 2026 року

ДОВІДКА
про результати фокус-групового обговорення чинної
освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна
реінтеграція» та проєкту її оновленої редакції з роботодавцями,
фахівцями-практиками, представниками баз практики та
випускниками

Дата проведення: «15» квітня 2026 року

Час проведення: 13.00-15.00

Формат проведення: онлайн-зустріч

Місце проведення / онлайн-платформа: ZOOM

Модератор: Анастасія ПОПОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету, гарант освітньо-професійної програми.

Секретар: Анастасія НАГОРНА, лаборант кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Учасники фокус-групового обговорення

Зовнішні рецензенти ОПП

1. **Оксана АНТОЛІК** – директор клубу «Маяк», голова громадської організації «Сяйво надії», керівник навчального центру «Знання», секретар робочої групи з громадської безпеки та відновлення м. Бердянська, член Ради роботодавців спеціальності ІІО «Соціальна робота та консультування».

2. **Тетяна БАТУЛИНСЬКА** – директор Бердянського міського центру соціальних служб, тимчасово переміщеного з м. Бердянська до м. Запоріжжя, член Ради роботодавців спеціальності ІІО «Соціальна робота та консультування».

3. **Анна ТАРТИНСЬКИХ** – координатор Центру допомоги врятованим у м. Дніпрі, керівник психологічної служби громадської організації «М.АРТ.ІН-клуб», член правління громадської організації «Жінка майбутнього», голова Ради роботодавців спеціальності ІІО «Соціальна робота та консультування».

Роботодавці та фахівці-практики

4. **Ольга ВАСИК** – директор Комунального закладу «Центр надання соціальних послуг» Новоолександрівської сільської ради Дніпровського району Дніпропетровської області, член робочої групи ОПП, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція».

5. **Яніна КРАВЧЕНКО** – представник громадської організації «Джерело надії України».

6. **Алла СТУДІЛКО** – голова правління громадської організації «Вінницька обласна правозахисна організація “Джерело надії”», член Ради роботодавців спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування».

7. **Юлія ДАНИЛЬЧУК** – виконувач обов’язків директора Комунального закладу «Центр соціальної підтримки дітей та сімей “Добре вдома” Дніпропетровської обласної ради», член Ради роботодавців спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування».

8. **Люсьєна ЛУК’ЯНЧЕНКО** – засновник студії свят для всієї сім’ї «Корпорація позитиву», співзасновник освітнього проєкту для івенторів України «Pro_Event», ведучий трансформаційної гри «Cash Flow», соціальний підприємець, член Ради роботодавців спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування».

9. **Марія ШУРДЕНКО** – засновник і керівник волонтерської ініціативи «МАМА СAMP UA», координатор осередку Благодійного фонду «Голоси дітей» у м. Києві, автор освітніх проєктів, соціальний підприємець, член Ради роботодавців спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування».

Випускники, які працюють у соціальній сфері

10. **Людмила КОСТЕЦЬКА** – випускник спеціальності 231 «Соціальна робота» 2024 року, керівник громадської організації «Час справ», заступник керівника громадської організації «Ветеран Хаб “Позивний Україна”», керівник регіонального підрозділу громадської організації «Міжнародна асоціація психологів та тренерів-експертів» у Дніпропетровській області, член Ради роботодавців спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування».

11. **Анна ЗАБАВА** – випускник ОПП, фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб Чернівецького міського центру соціальних служб Чернівецької територіальної громади.

12. **Наталія ЄРМАК** – випускник ОПП, фахівець з розвитку громади Громадського центру Коростенської міськрайонної організації Товариства Червоного Хреста України, практичний психолог Центру життєстійкості.

У фокус-груповому обговоренні взяли участь 12 представників роботодавців, фахівців-практиків, баз практики та випускників ОПП, а також модератор і секретар.

Мета та предмет обговорення

Метою фокус-групового обговорення було оцінювання чинної ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» та проекту її оновленої редакції з позиції відповідності актуальним потребам установ і організацій соціальної сфери, вимогам професійної діяльності та практичним завданням, які виконують фахівці із соціальної роботи в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Учасники обговорили:

- відповідність освітніх компонентів предметній області соціальної роботи та консультування;
- доцільність збереження освітнього компонента, спрямованого на формування соціальної стійкості;
- послідовність вивчення професійних освітніх компонентів;
- правову підготовку майбутніх фахівців;
- документування соціального супроводу та ведення випадку;
- професійне вигорання, вторинну травматизацію та втому від співчуття;
- використання професійних ситуацій і кейсів, наближених до реальних умов діяльності фахівця із соціальної роботи;
- підготовку до кризового реагування, міжвідомчої та міждисциплінарної взаємодії.

За результатами обговорення запропоновано внести зміни до чинної ОПП та врахувати їх під час підготовки оновленої редакції програми для реалізації з 2026–2027 навчального року.

Основні пропозиції учасників фокус-групи

1. Доцільність збереження освітнього компонента, спрямованого на формування соціальної стійкості

Анастасія ПОПОВА поінформувала учасників, що під час попереднього опрацювання чинної ОПП групою забезпечення було розглянуто професійне спрямування, назви та змістові акценти окремих освітніх компонентів.

Зокрема, обговорювалася доцільність збереження ОК «Тренінг стресостійкості та посттравматичного зростання» у чинному форматі або уточнення його назви та змістового спрямування для виразнішого відображення зв'язку з предметною областю соціальної роботи та фокусом освітньої програми.

За результатами фокус-групового обговорення з представниками академічної спільноти було запропоновано не вилучати відповідний освітній компонент, а змінити його назву на «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення» та уточнити зміст відповідно до предметної області спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування».

Анна ТАРТИНСЬКИХ зазначила, що здатність визначати чинники, які впливають на стійкість осіб, сімей, соціальних груп і громад, оцінювати наявні ресурси та застосовувати відповідні технології психосоціальної підтримки є актуальною складовою професійної підготовки фахівців із соціальної роботи в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Тетяна БАТУЛИНСЬКА наголосила, що фахівці соціальної сфери працюють із ветеранами війни, демобілізованими особами, членами їхніх сімей, внутрішньо переміщеними особами та іншими групами населення, які зазнали наслідків війни. Тому майбутні фахівці повинні розуміти чинники соціальної стійкості, уміти визначати потреби й ресурси отримувачів послуг, організовувати підтримку та своєчасно перенаправляти їх до інших фахівців.

Людмила КОСТЕЦЬКА підтримала необхідність збереження освітнього компонента та зазначила його актуальність для професійної діяльності у ветеранських, громадських і благодійних організаціях. Водночас було підтримано зміну назви та змістових акцентів компонента, щоб вони відповідали професійним функціям фахівця із соціальної роботи.

Наталія ЄРМАК звернула увагу на доцільність розгляду соціальної стійкості не лише на індивідуальному, а й на сімейному, груповому та громадському рівнях, зокрема в контексті активізації ресурсів громади, міжвідомчої взаємодії та підтримки процесів соціальної адаптації й реінтеграції.

Ольга ВАСИК зазначила, що зміст освітнього компонента має бути пов'язаний із реальними завданнями соціальної роботи та містити практичні ситуації щодо оцінювання потреб і ресурсів, організації підтримки, профілактики професійного виснаження та перенаправлення до профільних фахівців.

За результатами обговорення учасники не підтримали пропозицію щодо повного вилучення відповідного освітнього компонента. Натомість підтримано рекомендацію академічної спільноти щодо зміни його назви та уточнення змісту.

Запропоновано:

- зберегти освітній компонент в обов'язковій частині ОПП;
- змінити назву ОК «Тренінг стресостійкості та посттравматичного зростання» на «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення»;
- спрямувати зміст ОК на формування здатності оцінювати чинники та ресурси соціальної стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад;
- передбачити вивчення технологій психосоціальної підтримки, соціальної адаптації, реінтеграції, активізації ресурсів і

розвитку громад у межах професійних компетентностей фахівця із соціальної роботи;

- чітко розмежувати професійні функції фахівця із соціальної роботи та діяльність інших фахівців;
- перенести освітній компонент до третього семестру, щоб його опанування спиралося на попередньо набуті знання й досвід практичної підготовки.

Результат розгляду: пропозицію групи забезпечення щодо вилучення ОК не підтримано. Пропозицію академічної спільноти щодо збереження компонента, зміни його назви та уточнення змістових акцентів підтримано. ОК «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення» збережено в обов'язковій частині ОПП та перенесено до третього семестру.

2. Удосконалення послідовності вивчення професійних освітніх компонентів

Ольга ВАСИК, оцінюючи програму одночасно з позиції роботодавця, члена робочої групи та здобувача вищої освіти, звернула увагу на необхідність узгодити послідовність викладання професійних освітніх компонентів із термінами проходження практики.

Запропоновано перенести вивчення кейс-менеджменту до першого семестру, щоб до початку практичної підготовки здобувачі вже володіли базовими алгоритмами оцінювання потреб, планування супроводу, координації послуг і ведення випадку.

Анна ЗАБАВА підтримала пропозицію та зазначила, що опанування кейс-менеджменту до проходження практики є особливо важливим для роботи з ветеранами війни, демобілізованими особами та членами їхніх сімей, оскільки така робота передбачає комплексне оцінювання потреб, координацію послуг і міжвідомчу взаємодію.

Наталія ЄРМАК запропонувала перенести ОК «Розвиток потенціалу особистості та групи» та ОК «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення» до завершального етапу навчання. Це дасть здобувачам можливість співвіднести зміст відповідних компонентів із набутим досвідом практичної діяльності.

За результатами опрацювання:

- ОК «Кейс-менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни» перенесено до першого семестру;
- ОК «Розвиток потенціалу особистості та групи» перенесено до третього семестру;
- ОК «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення» перенесено до третього семестру.

Результат розгляду: пропозицію враховано повністю.

3. Посилення правової підготовки

Оксана АНТОЛІК звернула увагу на необхідність посилити підготовку здобувачів із питань захисту прав осіб, які постраждали від війни, внутрішньо переміщених осіб та інших отримувачів соціальних послуг. Зокрема, запропоновано поглибити питання соціальних гарантій, представництва інтересів, адвокації та перенаправлення до системи безоплатної правничої допомоги.

Тетяна БАТУЛИНСЬКА наголосила на актуальності правової підготовки для роботи з ветеранами війни, демобілізованими особами та членами їхніх сімей. Запропоновано передбачити опрацювання професійних ситуацій, пов'язаних із реалізацією соціальних гарантій, оформленням соціальних послуг, оскарженням рішень і міжвідомчим перенаправленням.

Яніна КРАВЧЕНКО та Алла СТУДІЛКО запропонували посилити питання захисту прав отримувачів соціальних послуг, недискримінації, конфіденційності, інформованої згоди, захисту персональних даних і взаємодії з установами безоплатної правничої допомоги.

За результатами опрацювання запропоновано:

- в ОК «Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація» поглибити питання нормативно-правового забезпечення соціального захисту, реалізації соціальних гарантій, представництва інтересів, адвокації та перенаправлення до системи безоплатної правничої допомоги;
- в ОК «Кейс-менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни» передбачити питання інформованої згоди, конфіденційності, захисту персональних даних і правових аспектів міжвідомчої взаємодії;
- розширити використання професійних ситуацій, пов'язаних із захистом прав, реалізацією соціальних гарантій та оскарженням рішень.

Результат розгляду: пропозицію схвалено для врахування під час оновлення силабусів відповідних освітніх компонентів.

4. Документування соціального супроводу та ведення випадку

Юлія ДАНИЛЬЧУК запропонувала посилити формування практичних умінь із документування соціального супроводу та ведення випадку. Зазначено, що здобувачі повинні вміти працювати з документами оцінювання потреб, індивідуальним планом супроводу, направленнями, документами міжвідомчої взаємодії, матеріалами моніторингу та документами завершення випадку.

Ольга ВАСИК підтримала пропозицію та наголосила, що підготовка має охоплювати не лише заповнення окремих форм, а й розуміння логіки

документування, відповідальності фахівця, порядку зберігання інформації та забезпечення конфіденційності.

Анна ЗАБАВА запропонувала передбачити в межах відповідних освітніх компонентів роботу зі зразками документів і деперсоналізованими професійними ситуаціями.

За результатами опрацювання запропоновано:

- в ОК «Кейс-менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни» передбачити опрацювання документів оцінювання потреб, індивідуального плану супроводу, направлення, міжвідомчої взаємодії, моніторингу й завершення випадку;
- в ОК «Менеджмент та управління якістю в системі соціально-психологічних послуг» посилити питання організаційного документування та оцінювання якості соціальних послуг;
- під час практичних занять використовувати зразки професійних документів і деперсоналізовані матеріали випадків.

Результат розгляду: пропозицію схвалено для врахування під час оновлення силабусів відповідних освітніх компонентів.

5. Профілактика професійного вигорання і вторинної травматизації

Анна ТАРТИНСЬКИХ звернула увагу на необхідність посилити підготовку майбутніх фахівців до розпізнавання ознак професійного вигорання, вторинної травматизації та втоми від співчуття. Запропоновано передбачити питання дотримання професійних меж, саморегуляції, своєчасного звернення по професійну допомогу та підтримки колег.

Людмила КОСТЕЦЬКА наголосила на актуальності такої підготовки для фахівців, які працюють із ветеранами війни, особами, постраждалими від воєнних дій, та іншими отримувачами послуг, що мають досвід травматичних подій.

Марія ШУРДЕНКО запропонувала розглядати профілактику професійного виснаження не лише як особисту відповідальність працівника, а і як складову організації роботи команди, супервізії, інтервізії та взаємної підтримки.

За результатами опрацювання запропоновано:

- в ОК «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення» передбачити розпізнавання ознак професійного вигорання, способи саморегуляції та профілактики;
- в ОК «Травмоінформований підхід та психосоціальний супровід у соціальній роботі» передбачити питання вторинної травматизації, втоми від співчуття та професійних меж;

- в ОК «Менеджмент та управління якістю в системі соціально-психологічних послуг» посилити питання організаційної профілактики професійного виснаження, супервізії, інтервізії та підтримки команди.

Результат розгляду: пропозицію схвалено для врахування під час оновлення змісту відповідних освітніх компонентів.

6. Розширення використання професійних ситуацій і практичних кейсів в освітніх компонентах

Юлія ДАНИЛЬЧУК звернула увагу на необхідність розширити використання в межах професійно орієнтованих освітніх компонентів ситуацій і кейсів, наближених до реальних умов діяльності соціального працівника та фахівця із соціальної роботи.

Тетяна БАТУЛИНСЬКА запропонувала включати до практичних занять ситуації, що потребують кризового реагування, оцінювання потреб, визначення першочергових заходів підтримки, залучення інших установ і фахівців та міжвідомчого перенаправлення.

Ольга ВАСИК наголосила на доцільності використання наскрізних кейсів, які передбачають послідовне проходження основних етапів роботи з випадком: первинне звернення, оцінювання потреб, визначення ресурсів, планування супроводу, координацію послуг, моніторинг результатів і завершення роботи.

Анна ЗАБАВА запропонувала розширити перелік професійних ситуацій, пов'язаних із соціальним супроводом ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їхніх сімей, реалізацією соціальних гарантій, міжвідомчою взаємодією і перенаправленням до спеціалізованих послуг.

Наталія ЄРМАК звернула увагу на необхідність опрацьовувати ситуації, пов'язані із соціальною адаптацією, соціально-психологічною реінтеграцією, активізацією ресурсів громади та підтримкою соціальної стійкості.

Марія ШУРДЕНКО запропонувала включати кейси щодо підтримки сімей із дітьми та інших осіб, які зазнали наслідків війни.

Люсьєна ЛУК'ЯНЧЕНКО наголосила на доцільності використання практичних завдань, які розвивають професійну комунікацію, здатність працювати в команді, представляти запропоновані рішення та розробляти соціальні ініціативи.

За результатами обговорення запропоновано:

- розширити використання професійних ситуацій і наскрізних кейсів у межах професійно орієнтованих освітніх компонентів;
- наблизити зміст практичних занять до реальних умов професійної діяльності фахівця із соціальної роботи;

- включати ситуації щодо оцінювання потреб, ведення випадку, соціального супроводу, кризового реагування, міжвідомчої взаємодії, маршрутизації та моніторингу результатів;
- розширити перелік кейсів щодо підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їхніх сімей, внутрішньо переміщених осіб, сімей із дітьми та інших груп населення, які зазнали наслідків війни;
- включати ситуації, пов'язані із соціальною адаптацією, соціально-психологічною реінтеграцією, активізацією ресурсів і розвитком громад;
- використовувати зразки професійних документів та деперсоналізовані матеріали випадків;
- передбачити завдання щодо професійної комунікації, командної взаємодії, представлення рішень і розроблення соціальних ініціатив.

Розширення практичної складової запропоновано передбачити, зокрема, у таких освітніх компонентах:

- «Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація»;
- «Технології соціальної реінтеграції та розвитку громад»;
- «Травмоінформований підхід та психосоціальний супровід у соціальній роботі»;
- «Кризове консультування в соціальній роботі»;
- «Кейс-менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни»;
- «Супровід і підтримка сім'ї в умовах поствоєнного відновлення»;
- «Менеджмент та управління якістю в системі соціально-психологічних послуг»;
- «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення».

Результат розгляду: пропозицію схвалено для врахування під час оновлення силабусів відповідних освітніх компонентів.

Узагальнені результати

Учасники фокус-групового обговорення загалом позитивно оцінили актуальність, практичну спрямованість і відповідність ОПП потребам установ та організацій соціальної сфери.

За результатами обговорення запропоновано внести зміни до чинної ОПП та врахувати їх під час підготовки оновленої редакції програми для реалізації з 2026–2027 навчального року.

Рекомендовано:

1. Зберегти в обов'язковій частині ОПП освітній компонент «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного

відновлення», уточнивши його зміст відповідно до предметної області соціальної роботи.

2. Не підтримувати пропозицію щодо повного вилучення зазначеного освітнього компонента.

3. Перенести ОК «Розвиток потенціалу особистості та групи» до третього семестру.

4. Перенести ОК «Кейс-менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни» до першого семестру.

5. Посилити правову підготовку щодо соціального захисту, реалізації соціальних гарантій, адвокації, представництва інтересів і перенаправлення до правничої допомоги.

6. Посилити формування вмінь із документування соціального супроводу та ведення випадку.

7. Розширити підготовку щодо професійного вигорання, вторинної травматизації, втоми від співчуття, професійних меж і командної підтримки.

8. Розширити використання професійних ситуацій і наскрізних кейсів, наближених до реальних умов професійної діяльності фахівця із соціальної роботи.

9. Включити до змісту професійно орієнтованих освітніх компонентів ситуації щодо кризового реагування, міжвідомчої взаємодії, соціального супроводу, маршрутизації, соціальної адаптації та соціально-психологічної реінтеграції.

10. Урахувати пропозиції, що стосуються структури ОПП, у проєкті її оновленої редакції.

11. Урахувати пропозиції щодо змістового наповнення під час оновлення силабусів відповідних освітніх компонентів.

12. Відобразити пропозиції та результати їх розгляду у зведеній таблиці пропозицій.

13. Подати результати фокус-групового обговорення на розгляд кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

**Модератор,
гарант ОПП**

Анастасія ПОПОВА

**Секретар,
лаборант кафедри
НАГОРНА**

Анастасія

Дата складення довідки: «15» квітня 2026 року.

